

בית דין ירושלים

לדיני ממונות ולבירור יוחסין

נכיון צ'קים אצל נותני שירותי מטבע (ציינג')

תיק ממונות מס' 2141-עג

(מהד' כה אדר)

נושא הדיון

א' פרט צ'קים דחויים מהחברה שבבעלותו אצל ב' שנותן שירותי מטבע (ציינג'), תמורת עמלה של 5% לכל חודש עד מועד הפרעון. בידי ב' נותרו 2 צ'קים שלא נפרעו, ועל גבם חתום ג' כערב או כערב קבלן. בנוסף לצ'קים של החברה נתן א' גם צ'קים פרטיים שלו לבטחון. במועד הפרעון לא היה כיסוי לצ'קים של החברה משום שהחברה פשטה את הרגל. ב' תובע מא' להחזיר לו את הסכום הנקוב בצ'קים או לפחות את מה שנתן לו עבורם. א' משיב שאין לו כסף לשלם אחרי שפשט רגל, וגם שמע מרב שמכיון שהצ'קים היו של חברה בע"מ אין בעל החברה חייב לשלם מכיסו, ועוד, היה כאן איסור רבית ששילם 5% על כל חודש המתנה.

ב' משיב שיש לו היתר עיסקא כללי. ועוד, ששמע מרבני ביתר שפריטת צ'קים בציינג' היא בגדר מכירת שטרות, וע"כ אין בה רבית.

ב' אומר שפנה לערב שחתם בגב הצ'קים, והוא הכחיש שחתם, וטען שזה זיוף. א' משיב בהודאה במקצת ואומר שאכן צ'ק אחד חתם הוא את שמו של הערב, לאחר ששאל אותו בטלפון ואמר לו שמסכים לכך, וכבר היו בעבר מקרים דומים שהערב שילם, אבל על הצ'ק השני הוא טוען שהחתימה היא של הערב בעצמו.

הערב הזומן לבית הדין וטען שחתם רק על אחד מהצ'קים, אך טוען שא' אמר לו לאחר זמן שהצ'ק הזה כבר נפרע, ולכן אינו חייב היום לפרוע אותו, ואילו על הצ'ק השני לא חתם, ואם נכונים דברי א' שהרשה לו לחתום את שמו כערב זה היה משום שא' אמר לו שמדובר בהלוואה מהגמ"ח ששם בין כך לא מקבלים את ערבותו.

פסק דין

התביעה מתקבלת רק על הסכום שנתן ב' לא', בקיזוז כל הריביות ששילם לו בשנים

האחרונות, ולא על הסכום הרשום בצ'קים, והואיל וקשה לברר את הסכומים נקבעה פשרה בסכום מסויים.

(-) אברהם דוב לוין, אב"ד (-) מרדכי אייכלר (-) נפתלי צבי מרמורשטיין

השאלות לדיון

- א. ניכיון צ'קים, גדרו.
- ב. יש לו היתר עיסקא, אך סבר שמדובר במכירה ולא בהלוואה.
- ג. חוב של חברה בע"מ.

תשובה

א. צו"ת עטרת שלמה להגר"ש קרליץ ז"ל ח"א סי' סה (מתוך פס"ד שניתן צביה"ד דפ"ת צשנת תש"ל צענין עזרון הנדיב זסלצסקי) כתב וז"ל: נראה שיש הבדל בין שט"ח לבין ל"ק, שצט"ח מתחייב החותם בסכום מסויים כפי מה שהולרך או שצט"ח לפלוני להתחייב לפלוני בן פלוני, א"כ יש כאן מעשה התחייבות ושפיר חל החיוב ע"י מסירת השטר לפלוני, אמנם צ"ק אין בחתימתו של החותם שום התחייבות, רק נותן הוראה לצנק לשלם לפלוני סכום זה וזה, ואינו רק נתינת הרשאה לפלוני להוציא כסף מחשבונו של החותם, וכפי שזוין צ"ק "לשלם לפקודת פלוני", אשר לפי"ז נראה צרור שע"י מסירת ל"ק לאדם מסויים לא נתחייב מוסר ה"ק שום דבר להמקבל, ויכול לחזור בו ולצטל את ה"ק, ואין על צעל ה"ק שום תביעה מלד המקבל אם ה"ק ניתן לו צתור מתנה, ורק אם ניתן צתור פרעון חוב אז נשאר על צעל ה"ק החוב שהוא חייב להמקבל.

וכתב צעטרת שלמה ס: ונראה לפי"ז ש"ק אינו ניתן למכירה אף אם יהיה כתיבה ומסירה כדין שטר, ואף שמצואר צו"ע חו"מ סי' סו סעי' ו דגס כתב ידו לצד נקנה צכתיבה ומסירה, מ"מ זה דוקא כתב יד של התחייבות כסף להשני, אבל ל"ק שאין ענינו לשון של התחייבות כאמור לעיל, אין מקום למכירה, ואם אעפ"כ ימכור אחד ל"ק שיש לו מאחרים, ויקבל את הסכום שנרשם שם פחות מה שמורידין עבור הזמן שהקונה לריך לחכות לזמן הפרעון שנקבע בה"ק, ושצמכירת שטר באופן זה נקרא מכירה, ונ"מ שהסכום שמוריד עבור המתנת המעות אינו נקרא רבית אם המוכר לא מקבל אחריות על השטר וכמצואר צו"ע יו"ד סי' קעג סעי' ד, מ"מ צ"ק כה"ג אין כאן מכירה ונמלא שהכסף שהוא מקבל עבור ה"ק אינו אלא הלוואה ואסור לו לקבל פחות מהסכום שנרשם שם, ומשום דהו"ל רבית עבור המתנת הזמן. עיי"ש.

עוד שם צמ"י סא אות א כתב וז"ל: ואחרי שלוי (בעל ה"ק במקרה הנידון שם) טוען ומכחיש שכאילו קבל הכסף או אפילו חלק מזה לעלמו, לכן פשוט וברור הדבר שאין שום מקום לחייב את לוי לשלם בתור לזה של הכסף, ומה שצ"ד שמעון היה ל"ק חתום ע"י לוי, זה אינו ראייה והוכחה שהוא לוי קבל את הכסף, מפני שהיום הדבר מלוי שמוסרים ל"ק למישהו כדי שיוכל לקבל הלואה על סמך ל"ק זה, אף שחותם ה"ק אינו זקוק להלואה ואינו חושב לקבל הלואה, וצפרט ש"ק זה היה לפקודת שמעון ולא לפקודת ראובן שנתן את הכסף, ואילו ה"ק היה לאורך הלואה עבור חותם ה"ק, מסתבר שהיה לפקודת המלוה ולא לפקודת השליח. אמנם אף שאי אפשר לחייב את לוי בתור לזה, אבל מ"מ יש לחייב אותו בתור ערב, היות שלשמעון הלואה אין שום אפשרות לשלם חובו.

ושם אות ו: אמנם נראה דלמעשה אי אפשר לחייב את הערב לשלם את ההלואה לפי הדין עפ"י הש"ך בחו"מ צמ"י קכט ס"ק ו בשם המהרשד"ם וכו', וכיון שצנ"ד הערב נתן ל"ק להלוה כדי שישג כסף ממי שרונה הו"ל ממש דינו של המהרשד"ם שלא דבר עם המלוה, ועוד גרוע מעוצדא של מהרשד"ם שלא כתב מפורש שהוא יהיה ערב מי שילוח לו, וההלואה לא היתה כאן מד שליחותו של הערב, אשר לפי דברי הש"ך וקל"ה"ח אין הערב מתחייב. עיי"ש בארוך. ומסיק לצסוף שעל בעל ה"ק לקבל בחרס שהוא לא קבל לידו מכסף הלואה לא כולו ולא חלק ממנו, אחרי שהמלוה יאהיר שהוא מוכן לקבל את פסק הדין, ויסכים להחזיר את ה"ק להערב אחרי שיוצטח להמלוה מסמך שיוכיח שהלוה חייב לו עוד הכסף. עכ"ל העטרת שלמה.

וכדעתו בענין מהות ה"קים כתב גם צמ"י ויען דוד ח"צ ס"י ריט וצמ"י כסאות לצית דוד ח"א ס"י כא. ועיי עוד בזמנחת ילחק ח"ט ס"י פו וצרית יהודה פ"צ סע"י ה ומצא שערים ס"י ז אות כד וקונטרס ה"ק בהלכה בסוף ס' באר המשפט עמ' פט והלאה בשם כמה פוסקים.

ולהבדיל, דעת החוק היא שניכיון ל"קים הוא במהותו הלואה גם כאשר מדובר ב"ק צודד. אדם המבקש לעשות ניכיון ל"ק פונה למי שעיסוקו בכך, מקבל ממנו סכום כסף ומוסר תמורתו ל"ק דחוי בסכום העולה על הסכום המתקבל. הפער בין הסכומים הוא למעשה סכום הריבית שגובה המלוה. לפיכך עיסוקת ניכיון היא הסכום הלואה אשר צהינתנה ע"י מי שאינו צנק כפוף לחוק הסדרת הלואות חוץ צנקאיות. החוק קובע צין היתר כי על המלוה לתת מידע מלא על הריבית הנדרשת ועל כל תוספת אחרת שהלוה נדרש לשלם, ונקבעו צו גבולות לעלותה של ההלוואה ולגובה הריבית.

ב. נראה פשוט שכיון שצבר שזו מכירה ולא הלואה לא התכוין להתחייב צעיסקא, ואין ההיתר עיסקא מזילו מאיסור רבית. ועיי אהבת חסד לח"ה.

ג. צדין חברה צע"מ עיי צפס"ד ירושלים כרך ח עמ' כז ועמ' נד, וכרך ז עמ' שמד וצמקורות שזויינו שם, שאם יש שט"ח על חברה פירושו של דבר על צעלי החברה אלא שהערצון המוגבל מגביל את הגציה רק מנכסי החברה ולא משאר נכסים של צעלי החברה. וכ"כ הגר"י קלופט ז"ל צ"הנאמן" מחודש תשרי

תשל"ד דאין צהלכה מושג של "גוף משפטי" אשר מלד אחד הס שולטים על הכספים ומאידך אין להס אחריות אישית ולא שעבוד עליהם, וגם צחצרה הממון שיך לצני אדם ויש לזה צעלים, זולת הקדש. עיי"ש.

אברהם דוב לוין.

ב

א. לענ"ד יש לחייב את הלווה לשלם לתוצע את הקרן, ואף שהקרן והרצית כלולים צ'יק צסכוס אחד מ"מ פסק הרמ"א צשו"ע חו"מ סי' נצ סעי' א דרק השטר ענמו נפסל והוא כמלוה ע"פ וצודאי לריך לשלם, ואף שהרמ"א מציא י"א דפטור גם מהקרן, הרי כתצ הש"ך דלא קיי"ל הכי, וכ"כ הט"ז והתומים ס"ק ג דאינו יכול לומר קיס לי. ואף להסמ"ע ס"ק ד דצכה"ג קנסינן למלוה שלא יגצה אפילו הקרן, נראה דצניד"ד אין לקנוס את המלוה כיון שהוא לפי תומו עשה כן לאחר שהלוה אמר לו שעפ"י הוראת רצ אין צזה איסור רצית, וכיון שלא התכוין לאיסור אין לקנוסו, וחייב הלווה לשלם את הקרן לכוי"ע.

ב. צדין צצרה צע"מ נראה דשפיר י"ל שהיא אישיות משפטית צפני ענמה, ואין צה שאלה של רצית, וצניד"ד כיון שהצצרה פשטה את הרגל א"א לתצוע את הצעלים אישית. ומה שתמהו הפוסקים דלא מלינו צחז"ל כגון דא שיהיו נכסים שאין להם צעלים אחראים להם, יש להציא ראייה לתמיהתם מהא דנדריס מז צ הרינו עליך חרס המודר אסור, הרינו עליך ואת עלי שניהם אסורים, ושניהם מותרים צדצר של עולי צצל, ואסורים צדצר של אותה העיר, ואיזהו דצר של עולי צצל כגון הר הצית והעזרות והצור צצאמנע הדרך וכו', עיי"ש. הרי ששיך מליאות של נכסים כגון הר הצית והעזרות ששיכים לכלל ישראל ומ"מ אין אחד יכול לאוסרם על צצירו, לפי שאין לו צעלות צכדי לאסור על צצירו. ועיי"ש צר"ן שהפקירוס עולי צצל לכל ישראל, וצתום' שס שלא נתנוהו להם להיות שותפין צכדי שלא יהיה לאחד חלק לאסור על צצירו, ומכך דהולרכו חז"ל לעשות תקנה מיוחדת לפי שאין מליאות של ישות משפטית צלא צעלות.

מרדכי אייכלר.

ג

השאלות לדיון

- א. דינה של חברה בע"מ.
- ב. מוכר שט"ח של עצמו.
- ג. שטר שיש בו רבית.

תשובה

א. בנידון חזרה בע"מ לנו בזה הרצה בפוסקים. יש שרצו להתיר ללוות ולהלוות ברבית לחזרה בע"מ, משום שהיא גוף משפטי לעלמו, ויש בו רק שעבוד נכסים בלי שעבוד הגוף (ועי' מהר"ם שיק יו"ד סי' קנח ושו"ת ל"פ ח"ב סי' קפד, ועוד אחרונים כדלהלן). ויש רבים החולקים וסוצרים דלא מלינו כזאת בדין תורה שיש נכסים שאין להם בעלים, וכפי שמוצן לכולם שאין זה הפקר, וכל הרולה יכול ליטול אותו, ה"ה לגבי דיני התורה יש לחזרה בע"מ דין בעלים, והוא כמו אפותיקי מפורש, שמלכתחילה הגבילו את פרעון ההלוואה רק מנכסי החזרה ולא מנכסי הבעלים, אמנם אין זה מונע שעבוד הגוף מהבעלים. כן כתבו המנחת ילחק ח"י סי' קמג, ושצט הלוי ח"ח סי' שו, ומועדים וזמנים ח"ג סי' רסט, ועוד. ולפי זה אין שום היתר להלוות וללוות ברבית מחזרה בע"מ.

ב. נראה דבניד"ד גם המתירים יודו שיש בזה איסור רבית. דהנה שו"ת מהרש"ג ח"א יו"ד סי' ג וסי' ה, ואגרות משה יו"ד ח"ב סי' ג, מחדשים דבהלוואה בחזרה בע"מ יש רק שעבוד נכסים בלי שעבוד הגוף, והמהרש"ג כתב שם שאין בזה איסור תורה של רבית ובעל העטרת משה כתב ב"נועם" כרך ב תשי"ט עמ' לג שבתשובה כת"י כתב המהרש"ג שאין בזה אפילו איסור דרבנן, אך במנחת ילחק ח"ג סי' א כתב שהמהרש"ג לא הדפיס תשובה זו משום שנקט להלכה שיש בזה עכ"פ איסור מדרבנן, ואף לדעה זו כתב באגרות משה שם שאין להתיר לאיש פרטי ללוות ברבית מבנק כשהוא של בעלים ישראל, ואף אם הוא קאמפאניע, אם הבנק המלוה רוצה דוקא שגם בעלים דהקאמפניע עלמן יתחייבו, מחמת שעסק הקאמפאניע לא כ"כ בטוח. עיי"ש. וה"ה בניד"ד שצ' דרש שא' יתן גם ל'קים פרטיים משלו, שאין להתיר בו רבית.

ועלם הדין שיש לציבור שם בפני עלמו ואין דינו כהרצה יחידים, חקר בזה בעל הלפנת פענח והוצא בספר ירושת פליטה סי' לו האם ליצור זה כפילות של יחידים ולכל אחד יש בו חלק, או שצליצור נשתנה עלם הדבר, ומסיק דעלם הדבר נשתנה ואינו לירוף של יחידים. ובספר יד שאלו (וינגוט) מציא בשם ג"א דהציא רחיה מהגמ' נדרים הכ"ל, וכוונתו למנחת ילחק ח"ג סי' א, ודחה הרחיה, עיי"ש. ועי' חיי הגרמ"ז סי' לח אות יד דהר הבית והעזרות אף דבעלם כולם שותפים בו מ"מ לענין זה שלא יוכל האחד לאסור חלק חזירו ע"ז אמרינן דשויה כהפקר, עיי"ש.

ב. והנה בניד"ד טוען ב' שפריטת הליקים שעושה בליינג' זה בגדר מכירת שטרות. אמנם לאחר העיון בפוסקים נראה דיש כאן איסור רבית ממש, וכפי שכתבו דרק במכירת שטרות של אחרים יתכן היתר אך לא במכירת שט"ח דידיה, דאז חשיב רבית קלוה. כ"כ בחכמת אדם כלל קמג סעי' ח, ושו"ת נחלת דוד בשם הגר"ח מוואלוז'ין.

ועי' ברית יהודה פט"ו סעי' יז שמחלק בזה בין שט"ח לליק, דליק הוי כמוכר את החוב שהבנק חייב לו, אך עי' תורת רבית פי"ח הערה לה בשם הגרש"ז אורבך ז"ל, ונתיבות שלום רבית, שהשוו ליק דידיה

לשט"ח דידיה לענין רבית. וגם הצרית יהודה לא התיר צמכירת ל'ק דידיה אלא צ'ק שהגיע זמן פרעונו ויש לו כסף צחצבון הצנק, אצל צ'ק דחוי ואין לו כסף צחצבון כיון שהצנק אינו חייב לפורעו אם אין לו אשראי, כמלא דלא מכר כלום.

ובניד"ד שהיה זה ל'ק דידיה והיה זמן פרעונו דחוי ואין לו כסף צבנק, הרי זה רבית דאורייתא. וצכה"ג אף אם יש לצי היתר עיסקא, ואף אם ההיתר עיסקא גלוי לעיני כל הצאים לל'ינין, כיון שפצרו שזה מכירת שטרות הרי שציטלו והפקיעו מזה את ההיתר עיסקא.

ג. שטר שכולל ההלוואה עם הרבית, פסק צש"ע יו"ד סי' קסא סעי' יא דהשטר פסול ואינו גובה צו אפילו את הקרן. אלא שבניד"ד הלווה מודה בהלוואה, ומצואר דדרכי משה שם ס"ק ו צ"ס המהרי"ק שאמנם השטר פסול אך לא קנסו חז"ל לצטל כל ההלוואה, ולכן אם הלווה מודה בעלם ההלוואה גזין צי"ד את הקרן. אלא שהרמ"א צש"ע חו"מ סי' נב סעי' א כתב צ"ס י"א דפטור דקנסינן למלוה ואי"ל לשלם לו, וציאר צממ"ע ס"ק ד דז שיטת התוס' דכיון דעלם ההלוואה נעשתה צאיסור קנסינן ליה למלוה, ולא אמרינן דחוטא נשכר כיון דלא היתה כוונתו של הלווה להרויח, משא"כ המלוה, ואף דשם כתבו דזה אליצא דר"מ ואנן פסקינן כרצנן, מ"מ אם כלל הקרן עם הרבית מודים רצנן דפסול.

ואף שהש"ך דחה דצרי הרמ"א וכתב דליכא מאן דס"ל כן (וכדצריו משמע גם צצהגר"א, וצט"ז יו"ד סי' קסא ס"ק י), אמנם עיי' שו"ת אצני נזר יו"ד סי' קעד שהאריך ליישב שיטת הרמ"א דקנסו חז"ל דאפילו הקרן אינו גובה (וכן כתב צחי' חת"ס צ"מ עב א), ועוד עיי' צתומים שם ס"ק ג שיישב קושית הש"ך על הרמ"א והציא דהגהות מרדכי סוצר כן, וכן מורינן להדיא דצרי שו"ת הרא"ש כלל קח סי' כב, כמו שכתב צש"ת מהרי"ן לב ס"ג ססכ"א ודלא כהש"ך. ומ"מ מסיק דהלכה כדעת רוב הפוסקים דחייב לשלם ולא מצי למימר קים לי נגד דעת רוב הפוסקים. וכ"כ בערוך השלחן סעי' א. אמנם צש"ת פרח מטה אהרן ח"א סי' כא כתב דאף צבגינת ורדים חו"מ כלל ג סי' לה כתב דאין הלווה יכול לטעון צזה קים לי, חלק עליו וסצר דכיון דחזינן לכל הני רצוותא התוס' והרא"ש והגה"מ דס"ל דמפסיד הקרן, הכי קיי"ל, כ"ש דאפילו לו יהא צזה פלוגתא דרצוותא מצי למימר קים לי. עיי"ש.

ולענין דינא נלענ"ד לפטור א' לגמרי מטעם קים לי כהסוצרים הכ"ל, וצהלטרף לכך שהיה זה ל'ק של חצרה צע"מ והחצרה פשטה את הרגל וי"ס שאין צזה אחריות אשית של הצעלים, וכן צהלטרף שהלווה טוען אין לי. אולם נראה דמלד היושר אם ירווח הלווה צנכסיו יצטרך לשלם ההלוואה.

ומה שכתב הדיין הגר"מ אייכלר שליט"א שאין לקנוס המלווה מכל וכל, ואף לדעת הסמ"ע אין לקנוסו כיון שלא נתכוין לאיסור, כצברא זו כתב גם צבגינת ורדים כלל ג סי' לה דאין הלווה יכול לפטור עצמו צטענת קים לי מכמה טעמים, חדא דהרמ"א עצמו מציא סצרא ראשונה צסתם ודצרי החולקים צ"ס י"א, משמע דס"ל דהוי פלוגתא דיחיד נגד רבים. ותו נראה דע"כ לא פליגי וסצרי שהפסיד המלווה אלא כשנעשה הענין צרשע וצמעל, אצל כשנעשה צטעות שהרי הלווה והמלווה שניהם נתכונו להינצל מאיסור

רצית וחשבו לעשות צורך היתר כדרך מו"מ, אין כאן סברא לומר דאפילו זכה"ג פליגי, עיי"ש שלא סמך רק על טעמים אלו אלא לירף עוד כמה סניפים לכך ודרך הפוסקים כשמציאים כמה סניפים לדבריהם, הוא משום שאי אפשר לסמוך רק כשיש מקלט הסניפים).

אלא שצפרח מטה אהרן ח"א סי' כא, ובספר פנים צמשפט, הציאו דברי הגינת ורדים וחלקו עליוודאף זכה"ג שלא נתכונו לאיסור יכול לומר קים לי כהפוסקים שקנסו את המלוה שלא יגצה כלום. שו"ר זכה"ג יו"ד סי' קסא הגז"י אות לה זשס המהריב"ל שהי"א שהציא הרמ"א הוא הרא"ש, וכתב שדנין זה כדין הספיקות ויכול המוחזק לומר קים לי.

ועוד, דלא היה למלוה זכיד"ד לסמוך על דברי הלוה זמה שאמר זשס רב שאין זו רצית, אלא היה לריך לשאול את הרב, ואף באומר מותר הרי נחלקו הפוסקים אס דינו כשוגג או כקרוב למזיד, עיי' תה"ד סי' רטו דאס יודע האיסור ורק מדמה שזכה"ג אין איסור, אין נחשב לשגגת הוראה אלא למזיד, ועיי' נוב"ק אבהע"ז סי' כה מה שדן זדבריו. ועיי' משל"מ מלוה ולוה פ"ד ה"ו שכתב לחלק זכה"ג לענין איסור רצית. ועיי' שו"ת שו"מ מהד"ת ח"ד סי' יא שאס סמך אחד על איזה למדן שאמר לו שאין זזה איסור, שנחשב לשוגג. ועיי' מחנ"א ה"י רצית סי' טז דאין יכול לומר אילו הייתי יודע שיש כאן איסור רצית לא הייתי נותן, דא"כ זכל הלוה זרצית יאמר כן, אלא דאינו זרור דאס היה יודע שיש כאן איסור רצית היה נמנע מלהלוות, עיי"ש.

ואף אי נחשב זשוגג, הרי כתב הפר"ח יו"ד סי' לט ס"ק יב זדדאורייתא קנסו שוגג כמו מזיד. ועיי' שו"ת חת"ס או"ח סי' קיט זדאיסור חמן קנסו גס זאיסור זרצנן כיון שעיקרו מן התורה. וזכיד"ד הרי איסור רצית הוא דאורייתא ולדעת החת"ס י"ל זדאומר מותר קנסו זו אף זדרכנן. ועוד י"ל זדאיסור רצית אין זה קנס על שעבר זאיסור רצית, אלא שעלם ההלוה זרצית הוי מעשה איסור ואי אפשר לגבותו, ועפ"י מה שכתב זלבוש מרדכי ז"מ סי' כח לתרן תמיהת הש"ך, עיי"ש, ולפיכך קנסוהו גס זשוגג.

נפתלי צבי מרמורשטיין.

הערה

אמנם בזכרה זע"מ יש סוכרים שזו אישיות משפטית לעלמה, מ"מ כשהבעלים נחנו גס ל'קים פרטיים, זזה גילו דעתם שהם מחוייבים גס זאופן אישי.

א.ד.ל.